

T

ፓሪስ ኮሚዩን (Paris Commune)

ከመጋቢት 18 እስከ ግንቦት 28፣ 1871 በፈረንሳይ በተለይም በፓሪስ ለሰባ ሁለት ቀናት በሥልጣን ላይ የቆየ በሠራተኛው መደብ የትግል ታሪክ ውስጥ የመጀመሪያው የሠራተኛው መንግሥት ነው። የፓሪስ ኮሚዩንን የፓሪስ ሠራተኞችና የሰፊው ሕዝብ አብዮታዊ እንቅስቃሴ ያስገኘው የሶሻሊስት አብዮት ጥንሰስ ነው። ከምዩ ነም የወዘአደሩ የበላይ ገዥነት ጅምር ነው።

በሐምሌ 1870 በፈረንሳይና በጀርመን መካከል በተቀሰቀሰው ጦርነት ፈረንሳይ ተሸንፋ ሣልሳዊ ናፖሊዮን ተግረከ። አልሳስና ሎሬን የተባሉት ሁለት የፈረንሳይ ግዛቶችም በጀርመናች በመያዛቸው ሁለተኛው የፈረንሳይ ግዛተ አፄ ፈረስ። በሉዊ ናፖሊዮን መንግሥት ቦታ ለጊዜው የሠራተኛውና የሰፊው ሕዝብ ድጋፍ የነበረውና በአደልፍ ቲየር የሚመራው የለዘብተኛ ቡርጂ መንግሥት ሥልጣን ያዘ። የጀርመን ጦር ፓሪስን ለመውረር ዝግጅት በማድረግ ላይ መሆኑን በመመልከት በአብዛኛው ከሠራተኛው የተወጣጡት የፓሪስ ብሔራዊ ጦር አባሎች ከየካቲት 15፣ 1871 ጀምሮ ሃያ አምስት አባላት ያሉት አንድ ማዕከላዊ ኮሚቴ በማቋቋም ፓሪስን መቆጣጠር ጀምረው ነበር። በዚህ ኮሚቴ የሚመራው የፓሪስ ብሔራዊ ጦር የቡርጂው መንግሥት የፓሪስን ሠራተኛና ሕዝብ አመፅ በመፍራት ከተማይቱን ለጀርመናች አሳልፎ ለመስጠት የሚያደርገውን ሴራ ለማክሸፍ ሲጠባበቅ የካቲት 26 1871 የቲየር መንግሥት እንደተፈራው ፓሪስን ለጀርመን ጦር አሳልፎ ለመስጠት ከሲስማርክ ጋር ውል አደረገ። ይህንን በመቃወም በመላ ፓሪስ ከፍተኛ አመፅ ተነሣ። የቲየር መንግሥት በዚህ በመደናገጥ ብሔራዊ ጦሩን ለማንበርከና የሠራተውን አመፅ ጨርሶ ለመደምሰስ መጋቢት 18፣ 1871 ጦሩን በሕዝቡ ላይ ባዘመተበት ወቅት በተደረገው ጦርነት መላው የፓሪስ

ሕዝብ ለብሔራዊ ጦሩ ማዕከላዊ ኮሚቴ ሙሉ ድጋፍ በመስጠቱና ከጉኑም ቆሞ በመጥጋቱ ሙከራውን አከሸፈ። የዚህ ሕዝባዊ አመፅ ውጤትም የቲየር መንግሥት ጦር ድል መመታት፣ የቡርጂው መንግሥት ሸሽቶ ሸርሳይ መግባትና በምትኩ የፓሪስ ኮሚዩን ህልውና ማግኘት ነበር።

የብሔራዊ ጦር ማዕከላዊ ኮሚቴ ጊዜ ያዊ መንግሥት በመሆን ከአድጋርያን የሚሰነዘሩትን ጥቃቶችም በመቋቋም በአጭር ጊዜ ውስጥ ሥልጣን ለሕዝብ ለማስረከብ ቅድመ ሁኔታዎችን ማመቻቸት ጀመረ። በዚህም መሠረት መጋቢት 26 ቀን በተደረገው ጠቅላላ ምርጫ አብዮታዊ ኃይሎች የበላይነት በማግኘት አሸነፉ። ዘመናዊ ሁለት አባላት ያሉት የፓሪስ ኮሚዩን ተቋቁሞ የአዲሱ አስተዳደር አሥራ ዘጠኝ አባላትን በያዘ የሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ይመራ ጀመር። በፓሪስ ጠቅላላ ምርጫ ምንም እንኳ የቡርጂ ወኪሎችና እንደ ብላንኪስቶች፣ የጃኮቢን ተከታዮችና ፐርዶኒስቶች የመሳሰሉ የጎራስ ከበርቴው የቀኝና “የግራ” አፈንጋራች በኮሚዩኑ ውስጥ መግባታቸው ባይቀርም፣ አመራሩ አብዮታዊ ኃይሎች የበላይነትን የያዙበት ስለሆነ በጣም አጭር በሆነ ጊዜ ውስጥ አያሌ ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ እርምጃዎችን ሊወስዱ ችለዋል።

የፓሪስ ኮሚዩን በሠራተኛው መደብ መሪነት፣ በሠራተኛውና በከተማው ጎራስ ከበርቴ አብዮታዊ ኅብረት ላይ የተመሠረተ ሕዝባዊ ሥልጣን ነበር። በውስጡም የተለያዩ ኃይሎች በመስገሰጋቸው ብዙም ሳይቆይ በሚወስዱት እርምጃዎች ላይ ልዩነቶች እየጉሱ ሄዱ። በጎድ በኩል በቁጥራቸው በዛ የሚሉት ብላንኪስቶችና የጃኮቢን ተከታዮች፣ በሌላ በኩል ደግሞ የፐርዶን ተከታዮች ሆነው ሥልጣንን በተግባር በመተርጎም ረገድ ባለው ገደብና ማዕከላዊነት እንዲሁም ከፀረ አብዮተኞች ጋር በሚደረገው ትግል በሁለት ወገኖች መካከል ጠቡ እየከረረ ሄደ። የኮሚዩኑ አባላት

የነበሩት ቡርጂ ሪፐብሊካኖች የሠራተኛ ውጊያ የሕዝቡን ሁኔታ ስለፈሩ ከኮሚቴ በመውጣት ሸርሳይ ከነበረውና ፓሪስን ከከበበው የጠላት ጦር ጋር ተደባቁቱ ። የአድገጭት ኃይል ተጠናክሮ ፓሪስን መከበብ ሲጀምር የኮሚቴው መውደቅ የማይቀር መሆኑን ሲገነዘቡ ወላጆቹ ንዑስ ከበርቱዎች በብዛት ከኮሚቴው ወጡ ። የፓሪስ ሠራተኞችና ሰፊው ሕዝብ ግን በቆራጥ አብዮታውያን መሪነት እስከመጨረሻው ለኮሚቴ ህልውና ተዋድቀዋል ። በዚህም ጦርነት ከ30,000 እስከ 40,000 የሚደርሱ ከምዩናርዶችና(የፓሪስ ኮሚቴን ጀግኖች) ደጋፊዎቻቸው እንደ ቅጠል ረግፈዋል ። በብዙ ሺ የሚቆጠሩ ሌሎች ደግሞ በግፍ ታስረዋል፤ ከሀገርም ተሰደዋል ። በዚህም የፓሪስ ኮሚቴን በአድጋርያን በትርክፋኛ ተመትቶ በተመሠረተ በ72ኛው ቀን ህልውናው አከተመ ።

ለፓሪስ ኮሚቴ መውደቅ መሠረታዊው ምክንያት በአጠቃላይ ለሶሻሊስት አብዮት የነበራዊና የጎሴዊ ሁኔታዎች በስሰውና ተሟልተው አለመገኘት ሲሆን ይህም በተለያዩ መልክ ተንፀባርቋል ። በሳይንሳዊ ርዕዮተዓለም የሚመራ ጠንካራ ፓርቲ ባለመኖሩ በፓሪስ ኮሚቴዎች ዶክ ማን እንደ ዓይነት አመለካከትና የፖለቲካ ግብ አልነበረም ። ስለዚህ ለቡርጂ ሪፐብሊካና ለሶሻሊዝም በሚደረጉ ትግሎች መካከል ያሉትን ልዩነቶች ማጤን ባለመቻላቸው ከባድ ስህተት ላይ ወድቀዋል ። ከሥልጣን የወረደውን የአድጋሪ መንግሥት ጦር እስከ መጨረሻው ተከታትለው አልደመሰሱም ። ከፓሪስ ውጭም ከገበሬው ጋር ግንኙነት አልፈጠሩም ። ባንኮችን ባለመውረሳቸው የቡርጂዚውን የገንዘብ ምንጭ ሊያደርቁ አልቻሉም ።

በአንጻሩ ደግሞ ኮሚቴ ድንቅ እርምጃዎችን ወስዷል ። በፖለቲካው ረገድ የአሮጌውን መንግሥታዊ አውታር በማፈራረስ የሠራተኛውን የበላይ ገዥነት መሥርቷል ። የቡርጂውን ቋሚ ጦር አፍርሶ በሕዝባዊ ጦር ተከቷል ። የመንግሥት ባለሥልጣኖች በሕዝብ እንዲመረጡ በማድረግ በወዝአደራዊ ሕግ አውጪና የጋራ አመራር መርህ መሠረት ኮሚቴ ሕግ አውጪና አስፈጻሚ ሆኗል ። በማኅበራዊና በኢኮኖሚያዊ

ረገድም የምርት መገልገያዎች ለገብረተሰቡ የጋራ ጥቅምና ዕድገት እንዲውሉ ጥረት አድርጓል ። የሕዝቡን ኑሮ ለማስተካከልና በሥራ አጥነትና በደመወዘተኝነት መካከል የነበረውን ከፍተኛ ልዩነት ለማስወገድ እርምጃዎችን ወስዷል ። ጦርነቱ በፈጠረው ችግር ምክንያት ቀደም ሲል ያልተከፈሉትን የብድርና የኪራይ ዕዳዎች ሰርዟል ። ያለአግባብ የተወሰዱ ገብረተኞችም እንዲመለሱ አድርጓል ። የትምህርት ተቋሞችን ከሃይማኖት ተፅዕኖ ለማላቀቅ መንግሥትንና ቤተክህነትን ለይቷል ። የዘር፣ የቋንቋና የቀለም ልዩነትን የሚያስወግድ ሕግ አውጥቷል ። ነፃ የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ለሁሉም አውጇአል ። የተለያዩ ክበቦች፣ የሙያ ማኅበራትና የኢንተርናሽናሎ ማኅበር ቅርንጫፍ በከፍተኛ ደረጃ እንዲደራጁና እንዲጠናክሩ ጥረት አድርጓል ።

ፓሪስ ኮምሬን በአጭሩ ቢቀጭም ለዓለም አቀፍ የሠራተኛና የኮሚኒስት እንቅስቃሴ ሰፊ ልምድና ትምህርት ሰጥቷል ። ሠራተኛው መደብ ሥልጣን በመያዝ ብቻ ሳይሆን የተቀሩትንም የተጨቆኑ ወገኖች ሁሉ ነፃ የማውጣት ታሪካዊ ኃላፊነት የተጣለበት፣ ሶሻሊዝምን ከዚያም ኮሚኒዝምን መገንባት የሚችል አብዮታዊ መደብ እርሱ ብቻ መሆኑን አረጋግጧል ። ለአድጋርያን ጊዜና ፋታ ሳይሆን ስጥ እስከመጨረሻው ተከታትሎ መደምሰስና ዲሞክራሲያዊ አብዮትንና ሶሻሊስት አብዮትን በቅጥ መሰየት፣ ጊዜያዊና ዘላቂ ወዳጅን በሚገባ ማጤን የወዝአደሩን የበላይ ገዥነት ለማረጋገጥ እጅግ የሚያስፈልግ መሆኑና ለዚህ ሁሉ አብዮታዊ ተግባር መቃናት በማርክሳዊ ሌኒናዊ ርዕዮተዓለም የሚመራ የአብዮታዊ ፓርቲ አስፈላጊነት አማራጭ የሌለው መሆኑን ከፓሪስ ኮሚቴን አነሳሥ፣ ከወሰዳቸው እርምጃዎችና ከውድቀቱ ከተገኙ ልምዶች ዋናዎቹ ናቸው ።

ፓርቲ
(Party)

የመደብ ዓላማቸውን በፖለቲካ፣ በኢኮኖሚና በማኅበራዊ መስክ በፕሮግራም ያስተሳሰሩና ለእንቅስቃሴያቸው ርዕዮተዓለማዊ መሠረት በመስጠት ለበላይነት የሚታገሉ የአንድ መደብ ግንባር ቀደም አባላትን ያቀፈ የፖለቲካ ድርጅት ፓርቲ ይባላል ።

የፖለቲካ ድርጅት ወይም ፓርቲ የተከሰተው በቡርጂዥው ሥርዓት ውስጥ ነው ። በካፒታሊስት ህገጅች ሁለቱን መሠረታዊ መደቦች ማለትም ቡርጂዥውንና ወዝአደሩን የሚወክሉ ፓርቲዎች አሉ ። የሁለቱ መደቦች ተፃራሪነት ጉልህ ማሰራጀት ነው ። የቡርጂዥው መደብ በፓርቲው ተደራጅቶ የፊውዳሉን ሥርዓት ለመገርሰስ ባደረገው ትግል “ነፃነት፣ አኩልነት፣ ወንድማማችነት” በሚለው መፈክር ሥር ለጊዜውም ቢሆን ሠርቶ አደሩን ሕዝብ (ሠራተኛውን፣ ገበሬውን፣ ተራማጅ ንዑስ ከበርቲውን ወዘተ...) በዙሪያው ለማሰለፍና ፊውዳሊዝምን ለመዋጋት በመቻሉ ሰተወሰነ ወቅት ተራማጅ ሚና ተጫውቷል ። በሠርቶ አደሩም ሕዝብ ትብብርና ድጋፍ ፊውዳሊዝምን ጥሎ የራሱን የበላይ ገዥነት ከመሠረተና እርሱም በተራው የመጨቆኛ ሥርዓትን ካጠናከረ በኋላ ግን የነዚህን መደቦችና የሌሎችንም ጭቁን የጎብረተሰብ ክፍሎች ዲሞክራሲያዊ ጥያቄዎች ለመመለስ አልቻለም ። እንዲያውም ለመብታቸው መከበር የሚያደርጉትን ተራማጅ እንቅስቃሴ ሁሉ ጨርሶ ለመደምሰስ ፊት ለፊት ይዋጋቸው ጀመር ። በዚህም በተለይ የሠራተኛው መደብ በትግል ካገኘው ልምድ እውነተኛ ነፃነቱና ሙሉ መብቱ ሊረጋገጥ የሚችለው በራሱ የፖለቲካ ድርጅት ተደራጅቶ ለመታገል ሲችል ብቻ እንደሆነ ለመገንዘብ ችሏል ።

በ1847 በእንጋራዎቹ የወዝአደር ምሁራንና መሪዎች፣ በካርል ማርክስና በፍሬደሪክ ኤንግልስ ግንባር ቀደም መሪነት በለንደን የተቋቋመው ኮሚኒስት ሊግ የመጀመሪያው የወዝአደር ፓርቲ ጥንሰስ ነው ። ይህም ዓለም አቀፋዊ ድርጅት የኮሚኒስት ማኒፌስቶ የተሰኘውን ሳይንሳዊ ፕሮግራምና በዚሁ ላይ በመመርኮዝ የተዘጋጀውን መተዳደሪያ ደንብ በማውጣት ለካፒታሊዝም መደምሰስና ለኮሚኒዝም በዓለም መስፈን መታገል የጀመረ አብዮታዊ ድርጅት ነው ። በኋላም የተፈጠሩት አንደኛው ኢንተርናሽናልና ሁለተኛው ኢንተርናሽናል የርሱን ፈለግ በመከተል ታግለዋል ። ይሁን እንጂ በሁለተኛው ኢንተርናሽናል ውስጥ በቡርጂዥው በጥቅም የተሳተፉ ፓርቲዎች ሰተወሰነ ጊዜም ቢሆን በዓለም አቀፉ የሠራተኛና የኮሚኒስት ንቅናቄ ላይ ከፍተኛ ጉዳት አድርሰዋል ።

የሠራተኛው መደብ አብዮታዊ ትግል ጥራትና ጥንካሬ እያገኘ በመሄዱ ምክንያት አዲሱ ዓይነት ፓርቲ ህልውና አገኘ ። ይህም ሠራተኛውን የቡርጂዥው መሣሪያ ለማድረግ ከተነሡት አድርባይና ከላሽ የቀድሞ ፓርቲዎች ጋር ባደረገው ከፍተኛ የርዕዮተዓለም ትግል በነሴኒን የተመሠረተውና ማርክሲዝም ሴኒኒዝምን ተግባራዊ መመሪያው ያደረገ ፓርቲ ነው ። ሴኒኒዝም አዲሱ ዓይነት ፓርቲ መጀመሪያ በቦልሼቪክ ፓርቲ መልክ ቢከሰትም ኋላ በተለያዩ ህገጅች የተለያዩ ቅርፅ እየያዘ መጥቷል ። ሆኖም ሁሉም ማርክሲዝም ሴኒኒዝም መመሪያቸው በማድረግ በርግጥ ለሰሻሊዝም ከዚያም ለኮሚኒዝም ዓላማ ለመታገል ቆርጠው የተነሡ በመሆናቸው በዓላማና በይዘት አንድ ናቸው ።

አዲሱን ዓይነት ፓርቲ ከቡርጂዥው ከአድርባይ ፓርቲዎች ልዩ የሚያደርገው ለሠራተኛው መደብና ለመላው ሠርቶ አደር ሕዝብ ጥቅምና ዓላማ የቆመ መሆኑ፣ አባላቱም የሳይንሳዊ ርዕዮተዓለም ትጥቅ ያላቸው የሠራተኛው መደብ ግንባር ቀደም ተዋጊዎች መሆናቸው ነው ። የዚህ ፓርቲ መሠረታዊ ዓላማ ሠራተኛው መደብ ታሪካዊ ተልዕኮውን በሚገባ እንዲወጣ ማስቻል ሲሆን ይኸውም በአጋር ኃይሎች ትብብርና ድጋፍ በዝባዥን ሥርዓት በመገርሰስና በወዝአደሩ የበላይ ገዥነት መሣሪያነትም ሰው በሰው የማይበዘበዘበትን ሰሻሊስት ብሎም ኮሚኒስት ሥርዓት መገንባት ነው ።

(የፓርቲ ጉባኤን፣ ማዕከላዊ ኮሚቴን፣ ፖለቲካ ቢሮን፣ አንደኛው ኢንተርናሽናልን፣ ሁለተኛው ኢንተርናሽናልን ይመለከቷል ።)

ፓርቲ መሠረታዊ ድርጅት (የ—)
(Party Primary Organization)

በአንዱስትሪ፣ በፋብሪካ፣ በመንግሥት እርሻ፣ በጎብረት ሥራ ማጎበራት፣ በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች በሕዝባዊ ድርጅቶች፣ በትምህርት ቤቶች ወዘተ... የሚቋቋም የፓርቲ መሠረታዊ አካል ነው ። የፓርቲው አባላት በርዕዮተዓለምና በድርጅት የሚተሳሰሩበትና በኮሚኒስት ሥነ ምግባር የሚታነጹበት የመጀመሪያ አካል ነው ። የሴኒኒዝም ፓርቲ ዋና የአባልነት መርህ ከሆኑት አንዱ የአባላት ክፍላቸው ድርጅታዊ አካላት በአንዱ መሳተፍ ሲሆን

ይህ መርህ በተጨማሪ የሚተረጎመውና አባላት ለፓርቲው ዓላማ መቆጣቸውን የሚያረጋግጡበት መድረክ መሠረታዊ ድርጅት ነው ።

መሠረታዊ ድርጅት ፓርቲውን ከሕዝብ ጋር የሚያገናኝ ነው ። ፓርቲው በፕሮግራሙ ውስጥ የሚያሰፍራቸውን ዓላማዎች፣ የሚያወጣቸውን መመሪያዎችና የሚያሳልፋቸውን ውሳኔዎች ለሕዝብ የሚያስረዳበትና ሕዝቡም አብሮ ተሰልፎ ከግቡ እንዲያደርሳቸው የሚያደርገው በመሠረታዊ ድርጅቱ አማካይነት ነው ። በዚህም ምክንያት መሠረታዊ ድርጅት የሕዝቡን ፍላጎት፣ ስለፓርቲው ያለውን ሐሳብና በአጠቃላይም በግንባታው ሂደት ውስጥ ያለውን ተጨባጭ ሁኔታ በመከታተልና የሕዝቡን ችግሮች በመፍታት ረገድ ከፍተኛ ሚና የሚጫወት ነው ። መሠረታዊ ድርጅት በሰሻሊስት ኅብረተሰብ ግንባታ ኮሚኒስቶች በግንባር ቀደምትነት ንቁ ተሳትፎ የሚያደረጉበት፣ በፖለቲካና በርዕዮተዓለም ነጥረው የሚወጡበትና ለፓርቲው ዓላማና ፖሊሲ በትክክል በተግባር መተርጎም የተቀናጀ አመራር የሚሰጡበት መድረክ ነው ። መሠረታዊ ድርጅት የሕዝቡ የሥራና የኑሮ ሁኔታ እንዲሻሻል፣ ንቃተ ኅሊናው እንዲዳብርና ለሥራ ያለው አክብሮትና ፍቅር እየጨመረ እንዲሄድ ለማድረግ ያልተቆጠበ ጥረት ያደርጋል ።

የፓርቲ መሠረታዊ ድርጅት ለፓርቲው አባላትና ለሚፈለገውም አዳዲስ ትግል በጥራትና በብቃት ማን እንደሚመጥን በቅርብ ስለሚያውቅ ፓርቲው አዳዲስ አባላትን የሚመለምለውና ታጋዮችን አሰተምሮና አንቅቶ ለፓርቲው ተግባር የሚያሰልፈው በመሠረታዊ ድርጅት በኩል ነው ። ለፓርቲው ጉባኤ ተወካዮች የሚመረጡትና መሪ አካላትም ተጨምቀው ከውስጡ የሚወጡት ከታች ጀምሮ በየደረጃው በሚከናወነው ምርጫ ስለሆነ በዲሞክራሲያዊነት መርህ መሠረት ኮሚኒስቶች መሪ አካላትን ለማቋቋም በሚያደርጉትም ምርጫ መሠረታዊ ድርጅት ከፍተኛ ድርሻ አለው ።

መሠረታዊ ድርጅት ኮሚኒስቶች በጋራ የፓርቲውን መሥመር ለማብራራትና ለማራመድ የሚችሉበት፣ እያንዳንዱ አባል

በፓርቲው ፕሮግራም፣ ውሳኔዎች፣ መመሪያዎችና ዕቅዶች ላይ ተወያይቶ አስተያየቱን የሚሰጥበት፣ በተግባር ለመግለጽ አቋም የሚወስድበት፣ በኋላና በግለጋሪ የሚታረም በትና የሚጠናከርበት መድረክ ነው ። የዚህ ዓይነቱ ከፓርቲው ፕሮግራምና ደንብ ክልል ሳይወጣ የሚደረግ ዲሞክራሲያዊ ውይይት ደግሞ የፓርቲው መሥመር ከኅብረተሰቡ ዕድገትና ፍላጎት ጋር የተገናዘበ መሆኑን ለማረጋገጥ ዋስትና ነው ።

ፓርቲ ማዕከላዊ ኮሚቴ (የ—)
(Party Central Committee)

የፓርቲ ጉባኤ የሚመርጠው አካል ከጉባኤው ቀጥሎ የሚገኝ፣ በጉባኤዎች መካከል ባለው ጊዜ ውስጥ የፓርቲውን ሥራ የሚያካሂድ ከፍተኛው የአመራር አካል ነው ። ማዕከላዊ ኮሚቴ ኃላፊነቱና ተጠሪነቱ ለፓርቲው ጠቅላላ ጉባኤ ነው ።

ማዕከላዊ ኮሚቴው በፓርቲው ደንብ ውስጥ የተመለከቱትንና በጉባኤው የሚሰጡትን ተግባራት ያስፈጽማል ። እነዚህንም ተግባራት የሚያስፈጽመው በሚመርጣቸው ሁለት ከፍተኛ የአመራር አካላት ማለትም በፖለቲካ ቢሮውና በሴክራታሪያቱ አማካይነት ነው ። ኮሚቴው እንደፓርቲው ዕድገትና የሥራ ሁኔታ የርዕዮተዓለም፣ የድርጅት፣ የውጭ ግንኙነት ወዘተ... ክርፎችን የያዘ ነው ። በነዚህም አማካይነት በጉባኤው የተላለፉትን ውሳኔዎችና መመሪያዎች ማስፈጸም ዋነኛ ተግባሮቹ ናቸው ።

ማዕከላዊ ኮሚቴው የፓርቲውን አንድነት የማጠናከር ከፍተኛ ኃላፊነት አለበት ። በዚህ ድርጅታዊ አንድነት መሠረቱ የማዕከላዊ ኮሚቴው አባላት የዓላማ አንድነት፣ የተግባራዊ እንቅስቃሴ ቅንጅትና የአመራሩ አስኳል ጥራትና ብቃት ነው ። ስለዚህ በማዕከላዊ ኮሚቴው ውስጥ እንዲያገለግሉ የሚመረጡት ግለሰቦች በርዕዮተዓለም ብሰለታቸው የላቁና በትግል ልምድ የደረጃ ብቻ ሳይሆኑ በሚመደቡበት የሥራ ዘርፍም በቂ የሙያ ችሎታ ያላቸው ቆራጥ ታጋዮች መሆን ይገባቸዋል ።

(ፓርቲን፣ የፓርቲ ፖለቲካ ቢሮን ደመለክቷል ።)

ፓርቲ ደንብ (የ—)

(Party Statute)

ለእንድ የተወሰነ ዓላማ የሚቋቋም ፓርቲ ለአባልነት የሚያበቁትን መመዘኛ ነጥቦች፣ የአባላትን መብትና ግዴታ የፓርቲውን ድርጅታዊ መዋቅርና ውስጣዊ አመራር፣ በፓርቲው የውስጥ ሕይወት ሊኖር የሚገባውን የአባላት ዲሲፕሊን እንዲሁም አባላት ፓርቲውን የሚረዱበትን ሁኔታ የሚገልጽ መሠረታዊ የፓርቲ ስነድ ነው።

የፓርቲ ደንብ የፓርቲው ፕሮግራም በአባላቱ የነቃ ተሳትፎ በተግባር የሚገለጽበት መመሪያ ነው። በፓርቲ ፕሮግራም ውስጥ የተተሰሙት ኢኮኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊና ማኅበራዊ ዓላማዎች በተግባር ሊተረጉሙ የሚችሉት አባላት በደንቡ ውስጥ በተጠቀሱት ድርጅታዊ መርሆች መሠረት በሚያደርጉት ግንባር ቀደም እንቅስቃሴና ለሠርቶ አደሩ ሕዝብ በሚሰጡት የተቀናጀ ጠንካራ ድርጅታዊ አመራር ነው። የፓርቲው ድርጅታዊ እንድነትም የሚረጋገጠው በዚህ በፓርቲው ተግባራዊ እንድነት ነው።

የፓርቲው ደንብ አባላት በማንኛውም ጊዜና በታ በድርጅታዊ አሠራራቸው የዲሞክራሲያዊ ማዕከላዊነትን መርህ በጥብቅ እንዲያከብሩና በሥራ እንዲተረጎሙ ይጠይቃል። የደንቡ አለመኖር ወይም መጣስ በፓርቲው ውስጥ ውዥንብር የሚፈጥርና የፓርቲውን ማዕከላዊ አመራር፣ ድርጅታዊ እንድነትና ዲሲፕሊን የሚያናጋ ይሆናል።

የፓርቲው ደንብ እንዲሻሻል ሁኔታዎች ካስገደዱ ሊሻሻል የሚችለው በፓርቲው ጠቅላላ ጉባኤ ነው። በፓርቲው ደንብ ላይ የሚደረጉት ማሻሻያዎችና ተጨማሪ ሐሰቦች በፓርቲው ድርጅታዊ ቅርፅና አሠራር ላይ ተፅዕኖ ሊኖራቸውም መሠረታዊ ድርጅታዊ መርሆችን የሚያጠናክሩና የሚያዳብሩ እንጂ የሚገረሩና የሚለዋውጡ አይደሉም።

(ዲሲፕሊንን፣ የሞከራሲያዊ ማዕከላዊነትን ይመለከታል።)

ፓርቲ ጉባኤ (የ—)

(Congress)

እንደአስፈላጊነቱ የሚሰበሰብና አጠቃላይ መመሪያዎችን የሚያወጣ ከፍተኛው የፓርቲ አካል ጉባኤ ይባላል። የፓርቲ ጉባኤ በተለያዩ ደረጃ ከሚገኙ የፓርቲው ድርጅታዊ አካላት የተውጣጡ የፓርቲ አባሎች የሚሳተፉበት በመሆኑ ቁጥራቸው በርከት ያለ ተወካዮችን የሚይዝ ነው። በዚህም ምክንያት የሚሰበሰበው ረዘም ባለ ወቅት ሲሆን በጉባኤው ላይ እንዲሳተፉ የሚላኩት ተወካዮች እንደየሁኔታው ከመሠረታዊ ድርጅቶች ጀምሮ በየደረጃው እየተመረጡና እየተጠቃለሉ የሚመጡ ናቸው። በጉባኤው ላይ የሚገኙ ተወካዮች የጉባኤውን አጀንዳ ያጸድቃሉ፣ አጠቃላይ ሪፖርት ያዳምጣሉ፣ ውሳኔዎች ያስተላልፋሉ፣ የፓርቲውን ደንብ ያሻሽላሉ፣ የአመራር አካላት አባላትንም ይመርጣሉ።

በፓርቲ ጉባኤ ላይ የስትራቴጂና የታክቲክ ጥያቄዎች ተመርምረው ይወሰናሉ። ድርጅታዊና ርዕዮተግለግጣዊ ተግባሮች ይቀየሳሉ። የግንባታ ዕቅድ ይጸድቃል። የጉባኤውን ውሳኔና መመሪያ በተግባር እንዲተረጎም የሚያደርጉት ማዕከላዊ ኮሚቴው፣ ፖለቲካ ቢሮውና የፓርቲው ሴክራታሪያት ይሆናሉ። እነዚህ የአመራር አካላት በሚሰጡአቸው መመሪያዎች፣ በሚቀይሱቸው ዕቅዶችና በሚያወጧቸው ፕሮግራሞች በየደረጃው ያሉት የፓርቲው አባላትና ፓርቲው የመንግሥት ሥልጣን በያዘበት ለፍራ የመንግሥት አካሎችና ሕዝባዊ ድርጅቶች የጉባኤውን ውሳኔዎች ተግባራዊ ያደርጋሉ።

(ፓርቲን፣ የፓርቲ ማዕከላዊ ኮሚቴን ይመለከታል።)

ፓርቲ ፍልስፍና (የ—)

(Party Philosophy)

የፓርቲ ፍልስፍና የመደብ ፍልስፍና ሌላው አባባል ወይም አጠራር ነው። ፓርቲ መደብን የሚወክል፣ ለእንድ መደብ የቆመ የመደቡ የፖለቲካ ድርጅት እንደመሆኑ ከቆመለት መደብ የተለየ ፍልስፍና ሊኖረው አይችልም።

(መደባዊ ፍልስፍናን፣ ወገናዊነትን ይመለከታል።)

ፓርቲ ፕሮግራም (ዩ—) (Party Programme)

አንድ የፖለቲካ ፓርቲ በሚመራበት ርዕዮተ ዓለም መሠረት ስለአጭርና ስለረጅም ጊዜ ዕቅድ ግብ መምታት የሚነድፈውና የሚያወጣው የትግልና የተግባር መመሪያ ፕሮግራም ይባላል። ስለአንድ ማርክሳዊ ሌኒኖዊ ፓርቲ ድርጅታዊ ደንብና ፕሮግራም ዋናኞቹ ሰነዶች ናቸው።

ፕሮግራም አንድ ማርክሳዊ ሌኒኖዊ ፓርቲ በሚያራምደው ርዕዮተዓለም ላይ ተመሥርቶ የሚነደፍ እንደመሆኑ የጎብረተሰብን ዕድገት ሕግጋት የሚያሳይ፣ ሶሻሊዝም የማይቀር ሂደት መሆኑን፣ የሥርዓቱን ጠቀሜታ ባሕርይና የኃይሎቹን ምንነት የሚያሰረዳ ነው።

በአጠቃላይ አንድ የማርክሳዊ ሌኒኖዊ ፓርቲ ፕሮግራም ድርጅቱ ለአዲሱ ጎብረተሰብ የሚቀይሰውን የረዥም ጊዜ ትልምና የትግልንም ስትራቴጂ በመንደፍ፣ ጲምክራሲያዊ ሶሻሊስት የትግል ፈርጆች በተቀናጀ ዕቅድ የሚከናወኑበትን ሁኔታ የሚያመለክት መሠረታዊ ሰነድ ነው።

አንድን ማርክሳዊ ሌኒኖዊ ፓርቲ ፕሮግራም የሚያሻሽለውም ሆነ የሚያጸድቀው የፓርቲው ጠቅላላ ጉባኤ ነው። ለአንድ ፓርቲ ዋናኛ መመሪያው አንድ ወጥ ፕሮግራም ብቻ ስለሆነ ፕሮግራሙ ስፓርቲው የዓላማና የተግባር አንድነትም መሠረት ነው።

(ፓርቲን፣ ለትራቴጂና ታክቲክን፣ የፓርቲ ደንብን ይመለከታል።)

ፓን አፍሪካኒዝም (Pan-Africanism)

በ19ኛው ምዕት ዓመት አጋማሽ ላይ የተከሰተ፣ የአፍሪካዊነትን ስሜትና ክብር ለማስጠበቅ፣ በአፍሪካ ዜግነት ላይ ተመሥርቶ ለአህጉሩ ተወላጆች ነፃነትና መብት ለመሟገት የቆመ አመለካከት ነው። ይኸው አስተሳሰብ በአሜሪካና በካሪቢያን ህገሮች በነበሩ ጥቂት ግለሰቦች ከተወጠነ በኋላ በተለያዩ የዓለም ክፍሎች ውስጥ የነበሩ የአፍ

ሪካ ዝርያ ያላቸው ጥቁር ምሁራንን ድጋፍ አያገኘ የንቅናቄነት ባሕርይ ሊይዝ ችሏል። የፓን አፍሪካኒዝም አስተሳሰብ በ19ኛው ምዕት ዓመት መጨረሻ ላይ አፍሪካ ውስጥ ሥር መስደድ ጀምሮ በተለይም በሃያኛው ምዕት ዓመት መጀመሪያ ላይ ጥቁር ሕዝቦች ስለርካነታቸውና ለአህጉራዊ አንድነታቸው ያካሂዱት የነበረው ትግል ማንቀሳቀሻና ማስተባበሪያ ዓርማ ለመሆን በቅቷል።

ቀደም ሲል በዩናይትድ ስቴትስና በዌስት ኢንዲያ የነበሩ ጥቁር ምሁራን ለአፍሪካ አንድነት ያደርጉት የነበረውን ትግል ፈሰግ በመከተል የፓን አፍሪካኒዝምን አስተሳሰብ በአፍሪካ ካስፋፉትና ድርጅታዊ መሠረትም ከሰጡት አንዱ የኒያሳንድ (የአሁኗ ማላዊ) ዜጋ የነበረው የባብቲስት ሚሊዮናዊ የሴፍቡዝ አንደኛነበር ይነገራል። የሴፍቡዝ በ1897 ባቋቋመው የአፍሪካ ክርስቲያን አንድነት በተሰኘውና ሃይማኖታዊ ገጽታ በነበረው ድርጅት አማካይነት የአፍሪካዊነትን መንፈስ በማጠናከር ጥቁሮችን በአህጉራዊ ንቃተ ጎሊና ለመቀሰቀስ አስተዋጽኦ አድርጓል።

የፓን አፍሪካኒዝምን መንፈሰና የትግል ዓላማውንም በተለይ በዓለም አቀፍ ደረጃ በማዛመድ ከፍተኛ ሚና ከተጫወቱት ጥቁር አሜሪካውያን መካከል የታወቀው የማጎብራዊ ኑሮ ተመራማሪ ምሁር ዱ ዪ በግንባር ቀደምትነት የሚታወስ ነው። ዱ ዪ ለአፍሪካ ጥቁሮች አንድነት፣ ነፃነትና መብት መከራከር ከመጀመሩ በፊት የአሜሪካ ጥቁሮችን በማስተባበር የዘር ልዩነትን የሚታገሉ በትን ብሔራዊ የጥቁር ሕዝቦች መብት አስከባሪ ማጎብሮ የመሠረተ ነበር። ለዚህም ድርጅቱ ጥረት መላካት “ክራይሲስ” የተሰኘ ልሳን በማቋቋም ዋና አዘጋጅ ሆኖ ከፍተኛ ዘመቻ አካሂዷል። በኋላም በዚሁ ጋዜጣ በመጠቀም የአፍሪካ ሕዝቦች ከቅኝ አገሃዝ ቀንበር ነፃ እንዲወጡና በየአህጉሩ የሚገኙት ጥቁሮችም ለዚሁ ዓላማ እንዲነግሡ ከፍተኛ ቅስቀሳ አድርጓል።

የዱ ዪና የሌሎችም ታጋዮች ጥረት እየተጠናከረ በመሄድ የአፍሪካ ብሔራዊ ስሜት ያላቸው ምሁራንን ለማስባሰብ በመቻሉ በ1900 ለንደን ላይ የመጀመሪያውን የፓን አፍሪካ ጠቅላላ ጉባኤ ሰማካሄድ አስችሏል። የትሪኒዳድ ጠበቃ በሆኑት ሲልቫስተር ዊል

ያምስ አዘጋጅነት የተሰበሰበው ጉባኤ የመጀመሪያው እንደመሆኑ ለአፍሪካውያን አንድነት ያስገኘው ቀጥተኛ ውጤት የተወሰነ ቢሆንም ጥቁር ምሁራን ሰፊ ውይይት በማካሄድ ያደረጉት የሐሳብ ልውውጥ ከአንዳንድ የጋራ አመሰከክት ላይ ለመድረስ ረድቷቸዋል።

ከዚያ በኋላ በዱ ቧ የተዘጋጁ አራት የፓን አፍሪካኒዝም ጉባኤዎች ተካሂደዋል። ሁለተኛው ጉባኤ ፓሪስ ከተማ የተሰበሰበው ከአንደኛው የኢምፔሪያሊስቶች ጦርነት በኋላ በ1919 ኃያላን መንግሥታት ቨርሳይ ላይ የሰላም ውል በተፈራረሙበት ወቅት ነበር። ምንም እንኳን ኃያላን መንግሥታት ጉባኤው በራሳቸው ስብሰባ ሰሞን እንዳይደረግ ቢቃወሙም ጥቁሮች በወቅቱ ጉባኤ ያቸውን አካሂደው በአጋጣሚው በመጠቀም መልዕክታቸውን ለኃያላን መንግሥታቱ ተወካዮች ጭምር ለማስተላለፍ ችለዋል። በጉባኤው ላይ ከተለያዩ ሀገሮች የተወከሉ 57 ጥቁሮች ተሳትፈዋል። በውሳኔአቸውም የዓለም አቀፍ ሕጎች የአፍሪካውያንን መብት እንዲያስከብሩና አፍሪካውያን በየሀገሮቻቸው መንግሥታዊ መዋቅሮች ውስጥ ሥልጣን እንዲሰጣቸው ጠይቀዋል።

በ1921 በለንደንና በብራሰልስ፣ በ1923 በለንደንና በሊዘቦን እንዲሁም በ1927 በኒዮርክ በተካሄዱት የፓን አፍሪካኒዝም ጉባኤዎችም ላይ ተመሳሳይ ውሳኔዎች የተላለፉ ሲሆን በተለይም ለአፍሪካውያን ራሱን በራስ የማስተዳደር መብት እንዲሰጣቸው የሰፈረው ጥያቄ የጉላ ነበር።

ከነዚህና ከመሳሰሉት ቡድኖች ሌላ አንዳንድ ግለሰቦችም ለፓን አፍሪካኒዝም ስሜት መዳበር ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርገዋል። ለምሳሌ ማርክስ ጋርቪይ የተባለው የጃማይካ ተወላጅ በ1920 የጥቁሮች ፓርላማ የተሰኘ ድርጅት አቋቁሞ ጥቁሮችን በማሰባሰብ “ወደ አፍሪካ እንመለስ” በሚል መፈክር ሥር ብዙ ታግሏል።

ወቅቱ ቅኝ ገዥዎችና ተባባሪዎቻቸው ካፒታሊስት ሀገሮች የነገሱት እንደ መሆኑ የጥቁሮች ድምፅ ተሰሚነት ዝቅተኛ የነበረበት፣ ለጥቁር መብት እንታገላለን ከሚሉትም መካከል ብዙዎቹ የርዕዮተዓለም ጥራት የጉደሳቸውና በአቋም ቆራጥ ያልነበሩበት፣ ብዙ

ዎቹም ከአፍሪካ ነባራዊ እውነታ ርቀው በስሜት ብቻ የሚታገሉበት ስለነበር ውጤቱ የሚያመረቃ እንዳልነበር ግልጽ ነው። ሆኖም እነዚያ የ1920ዎቹ ጥረቶች ከሰሻሊዝም በሰብዬት ገብረት መመሥረት ጋር ከሁለተኛው የኢምፔሪያሊስቶች ጦርነት በኋላ ለተፋፋመው የፀረ ቅኝ አገዛዝ፣ ፀረ ኢምፔሪያሊስትና የአፍሪካ አንድነት ትግል እርሾ በመሆን ከፍተኛ የአስተሳሰብ አስተዋጽኦ አንዳደረጉ እሙን ነው።

በዚሁ መሠረት ቀደም ሲል በአውሮፓ የተቋቋሙ የአፍሪካውያን ተማሪዎች ማኅበራትና የፖለቲካ ድርጅቶች በ1944 ተዋህደው የፈጠሩት ፊደራሽን በ1945 በእንግሊዝ ሀገር ማንቸስተር ውስጥ ጉባኤ አድርጓል። በዚህም ስብሰባ ላይ የፓን አፍሪካኒዝም ዓላማዎች ተጠናክረው ከመቅረባቸውም በላይ በኋላ ወደ አፍሪካ ተመልሰው ከፍተኛ የነፃነት ተጋድሎ ያደረጉና የሀገር መሪ ለመሆንም የበቁ ታጋዮች ተሳትፈዋል። ከነዚህም መካከል የጋናው ዶክተር ክዋሚ ንክሩማህ፣ ዶክተር ኩሮንኪ ቴይለርና ጆ. አፔያ፣ ከናይጄሪያ ኤስ. ኤል አኪንታላና ኦ. ኤች. ዴቪስ፣ እንዲሁም ኬንያዊው ጆም ኬንታያ ይገኙባቸዋል። አንጋፋው የፓን አፍሪካኒዝም ጉባኤዎች አዘጋጅ ዱ ቧም ነበሩበት።

ከማንቸስተር ጉባኤ በኋላ የፓን አፍሪካኒዝም አመራር በአፍሪካውያን እጅ ከመግባቱ ሌላ አፍሪካ ሙሉ ነፃነት እንድትቀዳጅ የሚለው ጥያቄም ተጠናክሮ ቀረበ። ዘመቻውም በየአህጉሩ ባሉት ጥቁሮች በተለይም በየትምህርት ቤቶች ባሉ አፍሪካውያን ተማሪዎችና ምሁራን ዘንድ ይበልጥ አስተጋባ። ይኸው ሁኔታ በአፍሪካ ውስጥ ይካ

ሄዱ ከነበሩት የአርነት ትግሎች ጋር በመተጋዘዥና በሰሻሊዝም መዳበር ምክንያት በዓለም ውስጥ በመጠናከር ላይ የነበረውን ፀረ ኢምፔሪያሊዝም ሂደት በመደገፉ በ1960ዎቹ የአፍሪካ ሕዝቦች ነፃነት በተከታታይ ከሞላ ጉደል እውን ሊሆን በቃ። የዛሬው የአፍሪካ አንድነት ድርጅትም ከዚሁ ከፓን አፍሪካኒዝም ዓላማ በመነሣት የተገነባ የአህጉሩ የአንድነት መድረክ ነው።

ፔቲ፡ ዊልያም
(Petty, William)

h1623—1687 የኖረ፡ እንግሊዘኛ ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚስት ነው። ፔቲ በወጣ ትንት ዘመት ወደ ፈረንሳይና ወደ ሆላንድ በመሄድ በሆላንድ ውስጥ በአንድ የእጅ ሥራ ሱቅ ውስጥ ተቀጥሮ ሠርቷል። በፓሪስ በነበረበትም ጊዜ የታወቀው ፈላስፋ የተማሰ ሆላስ ልዩ ፀሐፊ ሆኖ አገልግሏል። በነዚህ ሀገሮችም ውስጥ በከፍተኛ የትምህርት ተከታትሏል። በሰንደን ከተማም በጄስፔት ኮሌጅ ውስጥ ተምሯል። በኋላም በ1649 በአክሲዮርድ ዩኒቨርሲቲ በሕክምና የደከት ሬት ዲግሪ በማግኘት በዚህ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ የአናቶሚ ፕሮፌሰር በመሆን ሠርቷል።

ዊልያም ፔቲ በእንግሊዝ ለብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ህልውና ማግኘት ዋናውን ፕሮጊያ ጉዳዩ የከፈለ የመጀመሪያው የኢኮኖሚ ተመራግሪ ነበር። ከዚህም የተነሣ የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ መሥራቾች አባት እየተባለ ይጠራል።

ፔቲ የተለያዩ በርካታ የኢኮኖሚ ጥናቶችን አቅርቧል። ሰፊ ጥናት ካደረገባቸው ርዕሶች ውስጥ ስለ እሴት፣ ስለምገዳ፣ ስለኪራይ፣ ስለወለድ፣ ስለገንዘብና ስለሥራ ክፍፍልና ስለስታቲስቲክስ ይገኛሉ። የዊልያም ፔቲ የመጀመሪያውና ትልቁ የኢኮኖሚ የምርምር ጽሑፍ በ1662 ያቀረበው “እ ትሪትስ እስታክስ ኤንድ ኮንትራቢዮቮን” የተሰኘው ነበር። በዚህ ጥናት ውስጥ ፔቲ ከፍተኛ ትኩረት የሰጠው ለእሴት ሥራ ንድፈሐሳብ ነው። በተጨማሪም በዚህ ጥናቱ ውስጥ ፔቲ ያደረገው ትንተና ለ “ረቂቅ ሥራ” ጽንሰ ሐሳብ ተቀናብሮ መመንጨት አስተዋጽኦ አድርጓል። ይህንን የዊልያም ፔቲን ጥናት ካርል ማርክስ ከመረመረ በኋላ በዚህ የጥናት ጽሑፍ ውስጥ ፔቲ የሸቀጦችን እሴት በውስጣቸው ባለው የሥራ መጠን ይወስናቸዋል በማለት አድናቆቱን ገልጿል። ስለዚህም ዊልያም ፔቲ የ “እሴትን የሥራ ንድፈሐሳብ” ያገኘው የመጀመሪያው ሰው በመባል ይታወቃል።

ፔቲ በዚህ ጥናቱ ውስጥ ያቀረበው ሌላ ዋና ነጥብ ደግሞ የወዝአደሩ ምንጭ የሚወሰነው ወዝአደሩ ራሱንና ቤተሰቡን ለማቆያ በሚያስፈልገው ዝቅተኛ ወጪ ነው

ማለቱ ነው። በዚህ ትንተናው ውስጥ በወዝአደሩ ሥራ የሚፈጠረው እሴት ከሚከፈለው የበለጠ መሆኑን ገልጿል። በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ፔቲ የመንግሥትን የገቢ ምንጮችና የወጪ መልኮች በሚመለከትም ትንታኔ አቅርቧል።

ዊልያም ፔቲ ስለዋጋ ባቀረበው ሌላ ጥናት ውስጥ “የተፈጥሮ ዋጋ” የ “ገበያ ዋጋ” አንዳንድም “የፖለቲካ ዋጋ” የተሰኙ ጽንሰ ሐሳቦችን ጠቅሷል።

የዊልያም ፔቲ ሌላው ትልቁ ጥናታዊ ጽሑፍ በ1672 ተደርሶ በ1690 ታትሞ የወጣው “ፖለቲካል አርቲሚቲክ” የተሰኘው ጽሑፍ ነበረ። በዚህ ጽሑፍ ውስጥ የመንግሥታዊ ስታቲስቲክስ እንዲሁም ሌላ ሌላ ጉዳዮችን ስለማጽደቅ ጉዳይና መረጃዎች የሚሰበሰቡባቸውንና የሚጠናቀቁባቸውን ዘዴዎች በሚመለከት ለመጀመሪያ ጊዜ ጥናት አቅርቧል። በዚህም የተነሣ ዊልያም ፔቲ የስታቲስቲክስ ሳይንስ መሥራቾችና አባት ተብሎ ይጠራል።

ዊልያም ፔቲ በዚህ ጥናት አጠገኛ ካቀረበው ጉዳይ ውስጥ የአንድን ሀገር ብሔራዊ ገቢና ብሔራዊ ሀብት የማስላትን አስፈላጊነትና ጥቅም በሚመለከት ያቀረበው ይገኛል። የእንግሊዝንም ብሔራዊ ሀብት ለማስላት ለመጀመሪያ ጊዜ በ1664 ሙከራ ያደረገ ተመራግሪ ነበር። ሌላው የዊልያም ፔቲ የኢኮኖሚ ጥናት አስተያየት በኢኮኖሚ ውስጥ ተጨባጭ የኢኮኖሚ ሕጎች መኖራቸውን በሚመለከት ያቀረበውና እነዚህንም ተጨባጭ የኢኮኖሚ ሕጎች ከተፈጥሮ ሕጎች ጋር ለማወዳደር ያደረገው ሙከራ ነው።

ፕሩዶን፡ ፒየር ጆሴፍ
(Proudhon, Pierre-Joseph)

h1809—1865 የኖረ፡ የፈረንሳይ ንዑስ ከበርቲ ሶሻሊዝምና የሥርዓት አልባኝነት አመለካከት መሥራቾ ነው።

ፕሩዶን ሊታወቅ የቻለው በ1840 በጸፈው “ኬስ ከ ላ ፕሮፕሪቶቴ?” በተሰኘው መጽሐፍ አማካይነት ነው። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የካፒታሊስት የሀብት ክምችትን በመገምገም “ግብረት ግለት ስርቆት ነው” ከሚል መደ

ምደሚያ ላይ ደረሰ። በ1846 በጻፈውና ግርክስ ክፍተኛ ጊስ ባካሄደበት “ላ ፊሎሶፊ፣ ደ፣ ላ፣ ሚዚር” በተሰኘው መጽሐፍ፣ ጥሩዶን ኮሚኒዝምን በመቃወም የካፒታሊስት ኅብረተሰብን ለመለወጥ የሚቻለው ሰላማዊ በሆነ መንገድ በካፒታሊስት ምርት የብድርና የልውውጥ መስክ ውስጥ እንዳንድ ለውጦችን በማምጣት ነው የሚል አስተሳሰብ አራምዶ ነበር። ማርክስ “ፖሽርቲ አቭ ፊሎሶፊ” በተሰኘው ዝነኛ ጽሁፉ ይህን የጥሩዶንን ንዑስ ከበርቱ አዊ አመለካከት አሳይንሳዊነት በሚገባ አሳይቷል።

ጥሩዶን የተከማቸን የካፒታሊስት ኅብረት “ሰርቶት” ብሎ ቢጠራና የቡርጂዥውን መደብ ቢፃረርም፣ ለንዑስ ከበርቱው መደብ ጥቅም በራስ ጉልበት ለተገኘው አነስተኛ የሀብት ይዘታ የቆመ እንደመሆኑ ያራምድ የነበረው አመለካከት ካፒታሊዝም በአብዮታዊ መንገድ ከሥረ መሠረቱ መገርሰስ አለበት የሚለውን ግርክሳዊ አመለካከት የሚፃረርና በጥገናዊ ለውጥ ላይ የተመሠረተ ነው። ጥሩዶን የብዝሃ ምንጭ ምን እንደሆነ ሊገነዘብ ባለመቻሉ በካፒታሊስት ሥርዓት ብዝሃ የሚመነጨው ከምርት ሂደት ሳይሆን ባለተመጣጠነ ንግድ ሳቢያ ከልውውጥ መስክ ነው ብሎ ያምን ነበር። በመሆኑም እንደ ጥሩዶን አመለካከት በካፒታሊስት ኅብረተሰብ ውስጥ ብዝሃ ሊጠፋ የሚችለው በሸቀጦች ዝውውር ሂደት (በንግድ መስክ) አንዳንድ ኢኮኖሚያዊ ለውጦችን በማድረግ፣ ሸቀጦችን አለገንዘብ በመለዋወጥና ወለድን በማጥፋት ነው። ይህ ከተደረገ በጥሩዶን አመለካከት የግል ሀብት ሳይጠፋ ሠርቶ አደርኝ በሙሉ ወደ ነጻ አምራችነት ይቀየራሉ፤ ሸቀጦችና አገልግሎቶችን በእኩያዊ ልውውጥ መሠረት በመለዋወጥ የጋራ ትብብር ይመሠርታሉ፤ ብዝሃም ይጠፋል።

ከዚህ የንዑስ ከበርቱ ተምኔታዊ ንድፈ ሐሳብ በመነሣት ጥሩዶን ሰላማዊ በሆነ መንገድ፣ በወዝአደሪ መደብና በቡርጂዥው መካከል ኅብረት በመፍጠር “ማኅበራዊ አብዮት” ለማካሄድ እንደሚቻል ለፈፈ። ጥሩዶን የፖለቲካ ትግል ማካሄድን ጨርሶ የሚቃወም ከመሆኑም በላይ በኅብረተሰብ ውስጥ ለመደቦች ከፍፍሎሽና ለመደብ ጭቆና ምንጭ የግል ሀብት ሳይሆን መንግሥት እንደሆነ አድርጎ ይመለከት ነበር። ለዚህም ነው

በአንዳንድ ጽሑፎቹ ውስጥ “መንግሥትን ስለማጥፋት” አስፈላጊነት በመጻፍ ለሥርዓት አለበኝነት መሠረት ሊጥል የቻለው።

ጥሩዶን በኅብረተሰብ ውስጥ ማኅበራዊ ቅራኔ ሊወገድ የሚችለው በተፃራሪ መደቦችና በማኅበራዊ ክፍሎች መካከል ተመጣጣኝነት ሊኖር ነው በማለት ያምናል። እንደጥሩዶን አስተሳሰብ ማኅበራዊ ለውጥን ለማስገኘት የሚቻለው የመደብ ትግልን በማካሄድ የብዝሃ ምንጭ የሆነውን የግል ሀብት በማጥፋት ሳይሆን፣ በሰው ሰብእና ውስጥ የሥነ ምግባር ፍጹምነትን በማስገኘትና የእኩልነትና የፍትህ አስተሳሰብን እውን በማድረግ ነው።

ጥሩዶን ወደ መጨረሻው ስለመንግሥት መጥፋት ቀደም ሲል የነበረውን አመለካከት ለወጥ በማድረግ ማዕከላዊ መንግሥታት ወደ ትናንሽ መንግሥታት እንዲከፋፈሉና በነዚህም ትናንሽ መንግሥታት መካከል ፈደራላዊ ግንኙነት እንዲመሠረት በማለት ካፒታሊዝም ጠንካራ ብሔራዊ መንግሥታትን የመፍጠሩን ሂደት ተቃውሟል። የካፒታሊዝም መስፋፋት የግዴታ የተከማቸ ሀብትን መፍጠሩ የታሪክ ሂደት በግድ ያስከተለው መሆኑን በመገንዘብ ወደ ጳላ ጥሩዶን ትላልቅ ኢንዱስትሪና የባቡር ሐዲድ ወደ ወዝአደሮችና ወደ ካፒታሊስቶች የጋራ ኅብረትነት እንዲቀየሩ የሚል አስተሳሰብ ቢያራምድም፣ አነስተኛ ኢንዱስትሪዎችንና የእርሻ የምርት መገልገያ መሣሪያዎችን በግል መያዝ ያስፈልጋል በሚል አመለካከቱ ግን እስከ መጨረሻው ጸንቶ ቆይቷል።

(ሥርዓት አለበኝነትን ይመለከታል።)

ጥርጥጋንዳ

(Propaganda)

ጠለቅ ያለ ርዕዮተኛ ሰላማዊ ይዘትና የስር ጭት ስልት ያለው፣ በአንድ በተወሰነ ጉዳይ ላይ ለጥቂት ወይም በዛ ላሉ ሰዎች ብዙ ሐሳቦች የሚተላለፉበት ስልት ነው። የኮሚኒስት ጥርጥጋንዳ ስሜትን በሚግርክ ቋንቋ ውሸትን እውነት አስመስሎ በማቅረብ ሠርቶ አደሩን ለአድጋሪ ዓላማው ከሚያ

ሰልፊው የቡርኪው ፕሮፓጋንዳ በይዘትም ሆነ በአቀራረቡ ፍጹም የተለየ ነው ።

የግርክሳዊ ሌኒናዊ ፓርቲ ፕሮፓጋንዳ ዓላማ የግርክሲዝም ሌኒንዝም አስተሳሰቦችንና የፓርቲ ፖሊሲን በሠርቶ አደራ ሕዝብ መካከል በማሰራጨት፣ በተጨማሪም ነገሮች ላይ ተመርኩዞ ሳይንሳዊ ትንታኔ በማድረግና በትክክል በማሳመን ላይ የተመሠረተ ነው ። በዚህ መሠረት የኮሚኒስት ፕሮፓጋንዳ ፓርቲው የሠራተኛውን መደብና የሠርቶ አደራን ሕዝብ መሠረታዊ ጥቅምና ፍላጎት ተጨባጭ ለማድረግ በሚያደርገው ትግል ሕዝቡን በአብዮታዊ አስተሳሰብ የሚያንጽ በት ዓይነተኛ የፖለቲካ መሣሪያ ነው ።

የፕሮፓጋንዳ ሥራ ጥራትና ውጤት የሚወሰነው ፓርቲው በሚከተለው መሥመር፣ ፕሮፓጋንዳው በሚካሄድበት ተጨባጭ ሁኔታና ሥራውን በሚመሩና በሚያካሂዱ የፓርቲ ካደራዎች (ፕሮፓጋንዲስቶች) ንድፈ ሐሳባዊ ግንዛቤና ብስለት ነው ።

ሠራተኛው መደብ ለሥልጣን ባልበቃ በት ሁኔታ የፓርቲ ፕሮፓጋንዳ ዋና ተግባር ሠርቶ አደራ ሕዝብ አድጋሪውን ሥርዓት በመደምሰስ ለአዲሱ ኅብረተሰብ መታገል እንዳለበት ራሱ ከሚደርስበት ብዝበዛና ጭቆና ተገንዝቦ ለትግል እንዲነሣ ማድረግ ነው ። በውስጥ የርስ በርስ ጦርነትና የውጭ ወረራም ባለበት ጊዜ የፕሮፓጋንዳው ሥራ የሚያተኩረው የሕዝቡን ጥራል በመጠበቅ፣ ፖለቲካዊ፣ ብሔራዊና ወታደራዊ እንድንትን በማጠናከር፣ የውስጥና የውጭ ጠላቶችን በማጋለጥና በመዋጋት ላይ ይሆናል ። ፓርቲው በገቡእ ለመታገል በሚገደድበት ጊዜ የፕሮፓጋንዳውም ሥራ ውስጥ ለውስጥ በሕዝቡ መካከል በፓርቲው ጋዜጣና በሌሎችም ሁኔታው በፈቀደው ዘዴ ይካሄዳል ። አብዮታዊው ትግል ድልን ተጎናጅሮ ፓርቲው ሥልጣን ሲጨብጥ አዳዲስ ሁኔታዎችና ተግባሮች ከፊቱ ስለሚደቀኑ የአብዮቱን ድሎች ለመጠበቅ፣ ለማጠናከርና የበለጠም ለማስፋት የፓርቲው ፕሮፓጋንዳ በይዘቱ፣ በስፋቱና በአቀራረብ ዘዴው ከአብዮቱ ዕድገት፣ ከሕዝቡ ፍላጎትና የጎቃት ደረጃ ጋር እየተሻሻለና እየዳበረ ይሄዳል ። በዳበረ የሶሻሊስት ኅብረተሰብም ቢሆን ለኮሚኒዝም ቁሳዊና ቴክኒካዊ መሠረት ለመጣል በሚደረገው

የተወሳሰበ ሂደት ፕሮፓጋንዳ ሠርቶአደራን ሕዝብ በኮሚኒስት አስተሳሰብና የኑሮ ዘይቤ በማነጽ፣ የተለያዩ የኮሚኒዝም ግቦችን በሚገባ በማሰረዳትና በማሳወቅ በግንባታው በጎቃት እንዲሳተፍ በማድረግ ከፍተኛ ሚና ይጫወታል ።

በፕሮፓጋንዳ ሥራ ላይ የሚሰጥሩት ካደራዎች ለሶሻሊዝም ፍጹም ታማኝና ቆራጥ ታጋይ ሊሆኑ ይገባል ። ለዚህ ታላቅ ዓላማ ብቁ ሆነው እንዲገኙም የሚሰጣቸው የርዕዮተ ዓለም ትምህርት ይዘት፣ ስፋትና ጥልቀት እንዲኖረው ማድረግና በተግባር በማዋሉም ረገድ የአጠቃቀሙን ስልትና ዘዴ በሚገባ ከወቅቱ ሁኔታ ጋር አገናዝቦ ማስጨበጥ እጅግ አስፈላጊ ነው ። የፓርቲ ትምህርት በየጊዜው ከአብዮቱ ዕድገት ጋር እየታደሰና እየዳበረ ካልሄደ ጠቃሚነት ስለማይኖረው በፕሮፓጋንዳ ሥራ ላይ የተሰጥሩትን የፓርቲ አባሎች ሳያቋርጡ ማሠልጠንና በተግባራዊ ክንውናቸውም እየተከታተሉ ማጠናከር የፓርቲው የማያቋርጥ ተግባር ይሆናል ።

ፖለቲካ (Politics)

“ፖለቲካ” ከሚለው የግሪክ ቃል የመጣ ሲሆን ይህም የጥንታዊት ግሪክ ትናንሽ መንግሥታዊ ተቋሞች መጠሪያ ነበር ። ፖለቲካ የኅብረተሰብ አደረጃጀትን፣ የመንግሥት ይዘትን፣ ዓይነትን፣ ቅርፅንና ተግባርን፣ መደቦችና የኅብረተሰቡ ክፍሎች መሠረታዊ ጥቅማቸውን ለማስጠበቅ የሚያደርጉትን ትግል፣ በመንግሥታት መካከል የሚፈጠሩትን ግንኙነቶች ማለትም የውጭ ግንኙነት ፖሊሲንም በሚመለከት የተወሰነ መደብ የሚኖረውን ንድፈ ሐሳባዊ ግንዛቤና ከዚህ የሚመነጨውን ተግባራዊ እንቅስቃሴ ያጠቃልላል ። ፖለቲካና ፖለቲካዊ ትግል በኅብረተሰብ ታሪክ የተከሰተው ከመንግሥት ህልውና ማግኘት ጋር ነው ።

በመደቦች መካከል የሚፈጠሩት ፖለቲካዊ ግንኙነቶች የሚመነጨት በኅብረተሰቡ ሕይወት ውስጥ መደቦች ካላቸው የኢኮኖሚ አቋምና ከዚህም የተነሣ በኅብረተሰቡ ውስጥ በሚጫወቱት ሚና ነው ።

በዚህ ውስጥ የፖለቲካ አስተሳሰቦችና ተቋሞች የኅብረተሰቡ የኢኮኖሚ መሠረት ነጻነቱን የሆነው የሳዕሳይ መዋቅሩ አካል ናቸው ። ፖለቲካ ከፍተኛው የኢኮኖሚ መሠረት መግለጫ ነው፤ ይህ ማለት ግን ፖለቲካው በኢኮኖሚው ላይ ምንም ተፅዕኖ የማያደርግና፣ የኢኮኖሚው ነጻነቱን ብቻ የሆነ ነው ማለት አይደለም ። ፖለቲካ ታላቅ የኅብረተሰብ ለውጥ መሣሪያ የመሆኑን ያህል፣ መልሶ በኢኮኖሚው መሠረታዊ ባሕርይ ላይ የራሱን ተፅዕኖ ያደርጋል ።

የቡርሂው ፖለቲካ የኅብረተሰብን አብዮታዊ ዕድገት ይግረራል ። የሠራተኛው መደብ ፖለቲካ ግን ለኮሚኒስቶች ዓላማና በአጠቃላይም ለማሳበራዊ ዕድገት ለሚያስፈልገው ድርጅታዊ አሠራር ሁሉ መሪ ኃይል ነው ። የዚህ ዓይነት ፖለቲካ በሳይንሳዊ የኅብረተሰብ ዕድገት ሕግጋት ላይ የተገነባ፣ የሠርቶ አደሩን ሕዝብ ፍላጎቶች የሚያንፀባርቅና በተጨማሪም ለመረጋገጣቸውም ዋስትና የሚሰጥ ነው ። የሠራተኛውን መደብ ፖለቲካም የሚመራው የሠራተኛው መደብ ፓርቲ ነው ።

(ፓርቲን፣ መንግሥትን ይመለከታል።)

ፖለቲካ መሥመር (የ—)
(Political Line)

አንድ ዓይነት ርዕዮተዓለም ያላቸው የፖለቲካ ድርጅቶች አንግበው የተነሡትን ዓላማ ከግቡ ለማድረስ የሚከተሉት የትግል ፈር ወይም የሚወሰዱት አቋም ነው ። በአንድ ሕዝባዊ ሂደት ትግል ውስጥ ፖለቲካዊ መሥመር በንድፈ ሐሳብ፣ በፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ሥራ ብቻ ሳይሆን በዕለት ተዕለት ተግባራዊ እንቅስቃሴም ላይ ከፍተኛ ተፅዕኖ ስለሚያደርግ በአብዮቱ ሂደት ላይ ወሳኝ ሚና ይኖረዋል ። ከዚህም የተነሳ አንድ ርዕዮተዓለም በሚከተሉና ለአንድ ዓላማ በተሰለፉ ኃይሎች መካከል በስትራቴጂና በታክቲክ ልዩነት ምክንያት የሚፈጠሩ የተለያዩ የትግል አቅጣጫዎች የአብዮትን ዕድል የሚወስኑ በመሆናቸው በአንድ ላይ ለብዙ ጊዜ ሊጓዙ አይችሉም ። በመሆኑም ሐቀኛ አብዮታውን ትክክለኛው ፖለቲካዊ መሥመራቸው በአሸናፊነት እንዲወጣ ወደ ተሳሳተ

አቅጣጫ የሚወሰደውን የፖለቲካ አቅጣጫ ወይም ወደዚያ የሚመራ አዝማሚያን በጽኑ ሊታገሉት ይገባል ።

ፖለቲካ ሥልጣን (የ—)
(Political Power)

አንድ መደብ ጥቅሙን ለማሰከበርና የበላይነቱን ለማረጋገጥ የሚመሠርተው መንግሥታዊ ሥልጣን ነው ። በመደብ በተከፋፈለ ኅብረተሰብ በመደቦች መካከል የሚደረገው ትግል ዓላማ በቅድሚያ የፖለቲካ ሥልጣን መጨበጥ ነው ። ለፖለቲካ ሥልጣን የሚደረገው ትግል ኅብረተሰብ በመደብ ከተከፋፈለ በት ጊዜ ጀምሮ የተከሰተ ቢሆንም ውስብስብ የሆነውና የፓርቲ አመራርን የጠየቀው በካፒታሊስት ሥርዓት ውስጥ ነው ። ሌሎች ገዥ መደቦች በፖለቲካ ሥልጣናቸው የተጠቀሙት ጭቆናና ብዝበዛን ለማስፈን ሲሆን ወዝአደሩ ግን በፖለቲካ ሥልጣን የሚጠቀሙት የጨቋኝና የሰዝባዎን ሥርዓት ለማፈራረስ፣ የማምረቻ መሣሪያዎችን የሕዝብ ለማድረግ፣ የሰው በሰው ብዝበዛን ለማስወገድና ፍትህ፣ እኩልነትና ሰላም የሰፈነበትን ኅብረተሰብ ለመመሥረት ነው ። ምዝብርና ጭቁን መደቦች ፖለቲካዊ ሥልጣን በእጃቸው አስከፊነት ድረስ ሙሉ መብታቸው ሊከበር አይችሉም ። የፖለቲካዊ ሥልጣን ጥያቄ የማንኛውም አብዮት ዓቢይ ጥያቄ የሚሆነውም በዚህ ምክንያት ነው ።

ፖለቲካ ቢሮ
(Political Bureau)

በማዕከላዊ ኮሚቴው መደበኛ ሰብሰባዎች መካከል ባለው ጊዜ የፓርቲውን ተግባር የሚመራ፣ ውሳኔዎችንና መመሪያዎችን የሚያሰፈጽም በተለይም የፓርቲውን የዕለት ተዕለት ተግባሮች የሚያከናውን አካል ነው ። ፖለቲካ ቢሮው በተለይ የሚያተኩረው በዋና ዋና ብሔራዊና ዓለምአቀፍ ጉዳዮች ላይ ነው ። አባላቱም በፓርቲው መዋቅር ውስጥ በቋሚነት የሚሠሩ ብቻ ሳይሆኑ፣ በከፍተኛ የመንግሥት ኃላፊ

ነት በታዎች ላይ የሚገኙ የፓርቲ አባላትም ሊሆኑ ይችላሉ ። ፖለቲካ ቢሮው ተጠሪነቱ ለግዕዝላዊ ኮሚቴው ነው ።

(ፓርቲን ፣ የፓርቲ ግዕዝላዊ ኮሚቴን ፣ የፓርቲ ጉባኤን ይመለከታል ።)

ፖለቲካዊ የሥራ ግቆም አድግ (Political Mass Strike)

ጠቅላላው ወይም አብዛኛው ሠራተኛ ከካፒታሊስቲ መደብና የካፒታሊስቲን መደብ ከሚወክለው መንግሥት ጋር ለሚያካሂደው ፖለቲካዊ ትግል አንደሚገራጸው አድርጎ የሚወስደው የሥራ ግቆም ርምጃ ነው ። ፖለቲካዊ የሥራ ግቆም አድግ አውን ሊሆን የሚችለው በሀገሪቱ ውስጥ ከፍተኛ ቀውስ ተፈጥሮ ላይ ላይ መደቦችን ተሳታፊ ሲያደርጋቸውና የካፒታሊስቲ መንግሥት የተፈጠረውን ትርጉም ስና አስቸጋሪ ሁኔታ ሊጻጻመው በግይቻልበት ወቅት በየቦታው ሠራተኞችና ሌሎችም መደቦች ተቃውሞአቸውን ሥራ በግቆም ሲገልጹ ነው ። ሠራተኛው ከሚኒስት ፓርቲ ባለበት ሁኔታ በፓርቲው መሪ ነት የሥራ ግቆም አድግውን ፖለቲካዊ ትርጉም ይዘት በግስያዝ በካፒታሊስቲ ሥርዓት ላይ የግጥቃት ርምጃ ይወስዳል ። የኢንፍላትሪና የመገናኛ መሣሪያ ሠራተኞች በሥራ ግቆም አድግው ተካፋይ መሆን ትግሉን የበለጠ ያከራክራል ። ይህ ኃይለኛ የትግል ተፅዕኖ የመከላከያውን መደብ ዝቅተኛ ከፍ ላና ጓላ ቀር የሆኑትን የሠራተኛውን መደብ ከፍሎች አንኳን ሳይቀር የትግሉ ተሳታፊ ያደርጋቸዋል ።

(ፖለቲካዊ አብዮትን ፣ ተናሥሎትን ፣ አመፅን ይመለከታል ።)

ፖለቲካዊ ትግል (Political Struggle)

ከኢኮኖሚያዊና ከሪዎተላላግዊ ትግል ሂደት የሚመነጭና አይቀሬ የሆነ የወዝአደሩ ከፍተኛው የትግል ደረጃ ነው ። በዚህ ትግል ውስጥ ወዝአደሩ የሚታገለው የግል አሠሪውን ሳይሆን በአጠቃላይ የቡርጂዊውን መደብና የእሱ ደጋፊ የሆነውን የካፒታሊስት መንግሥት ነው ። ይህ ትግል ወሳኝና የሚችለው ወዝአደሩ ትክክለኛ መደባዊ ንቃተ ገሊና ናርት የመደብ ጥቅሙን ለይተ ሲያውቅና ሥልጣን በመያዝ ጥቅሙን ለያስከብር የተዘጋጀ ሲሆን ነው ። ይህ ሁኔታም በትክክል የሚፈጸመው ለወዝአደሩ የቆመ ፓርቲ ትግሉን ሲመራ ነው ።

የትግሉ ገብ የካፒታሊስትን ሥርዓትና ግንኙነቶች መደምሰስና የመንግሥት ሥልጣን መያዝ ነው ። ይህም ግለት ግንባራዊና ኢኮኖሚያዊ ትራንስፎርም ስራዎች የመጨረሻውን መሠረታዊ መፍትሔ ሊያገኙ የሚችሉት በፖለቲካዊ ትግል አግካይነት ነው ።

አንደተጨባጩ ሁኔታና አንደ ትግሉ ስልት ፖለቲካዊ ትግል ብዙ መልኮች ሊይዝ ይችላል ። ትዕይንት ሕዝብ ፣ ፓርላማዊ ምርጫ ወዘተ... የትግሉ የተለያዩ መልኮች ሲሆኑ የትጥቅ ትግል ግን የዚህ ትግል ከፍተኛው ደረጃ ነው ።

(የመደብ ትግልን ፣ ኢኮኖሚያዊ ትግልን ፣ ርዕዮተላላግዊ ትግልን ፣ አብዮትን ይመለከታል ።)

ፖለቲካዊ አብዮት (Political Revolution)

ፖለቲካዊ አብዮት የመንግሥት ሥልጣን ከአንድ ገዥ መደብ ወደ ሌላ ተራግቶ መደብ የሚሸጋገርበት ነው ። ይህ ፖለቲካዊ ሥልጣን ተራግጦ መደብ በገብረተሰብ ላይ ላይ ግንባራዊ ሕይወት ዘርፎች ውስጥ መሠረታዊ ለውጥ የሚያመጣበት ወይም ለግምጣት የሚታገልበት ነው ። ፖለቲካዊ አብዮት የመንግሥት ሥልጣን ከአንድ መደብ ወደ ሌላው መደብ የሚሸጋገርበት ቢሆንም ግንኛውም ፖለቲካዊ ሥልጣን ከአንድ መደብ ወደ ሌላው መሸጋገሩ ግን ፖለቲካዊ አብዮት አያሰኘውም ። ምክንያቱም አንድ አድጋሪ መደብ ከአንድ ተራግቶ መደብ ፖለቲካዊ ሥልጣን ቢነጥቅ ድርጊቱ ፀረ አብዮት አንጂ አብዮት አይደለምና ነው ።

የቡርጂዊው መደብ የምርት ግንኙነት በፊውዳሉ ሥርዓት ውስጥ ተጸንሶ ለግደግ ስለሚችል ፣ ቡርጂዊው የፖለቲካ የበላይነት ሳይኖረውም በኢኮኖሚው ለያደገና አየተጠና

ከረ ፡ የሸቀጥ ምርቱን እያስፋፋ ይሄዳል ። ስለሆነም ቡርሻዚው በፖለቲካዊ አብዮት ሥልጣን የሚይዘው ኢኮኖሚው ካደገ በኋላ በመሆኑ ዋናው ተግባሩ ኢኮኖሚውንና ፖለቲካውን ማጣጣም ይሆናል ። የወዝአደሩ መደብ ግን የሶሻሊስት የምርት ግንኙነትን በካፒታሊስት ሥርዓት ውስጥ ሊመሠርት ስለማይችል የካፒታሊስቱን ሥርዓት የምርት ግንኙነቶችና ቡርሻዚውን ለመደምሰስ በግድ በመጀመሪያ የፖለቲካ ሥልጣን መጨበጥ ይኖርበታል ። ስለዚህም ለወዝአደሩ በፖለቲካዊ አብዮት አማካይነት ሥልጣን መጨበጥ የመጨረሻ ግቡ ሳይሆን ታሪካዊ ተልዕኮውን ለመወጣት የሚረዳውን ሁኔታ የሚያዘጋጅ በት መሣሪያ ነው ።

(ማገበራዊ አብዮትን ፣ ቡርሻዚ አብዮትን ፣ ሶሻሊስት አብዮትን ይመለከታል ።)

ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ
(Political Economy)

በሂደተ ምርት ውስጥ በሰዎች መካከል የሚፈጠረውን የኢኮኖሚ ግንኙነት ማለትም ምርትን ፣ ክፍፍልን ፣ ልውውጥንና ፍጆታን የሚገዙ ማገበራዊ ሕጎችን የሚያጠና ሳይንስ ነው ።

ሰዎች ፍላጎቶቻቸውን ለማርካት የሚያመርቱበትና የሚሰዋወጡበት ሁኔታ ከሀገር ሀገር ብቻ ሳይሆን በአንድ ሀገርም ውስጥ ከዘመን ዘመን የሚለያይ እንደመሆኑ በሁሉም ሀገሮች ውስጥ በማናቸውም ታሪካዊ ወቅት አንድ ዓይነት የሆነ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሊኖር አይችልም ። በድንጋይና በግርድፍ ብረት የሚያመርቱት ኅብረተሰቦችና በእንፋሎት ጋይል የሚጠቀሙት ኅብረተሰቦች ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በጣም የተለያዩ የተራራቀ ነው ። ኅብረተሰብ በየደረሰባቸው የዕድገት ደረጃዎች የሚከሰቱትን የአመራረትና የክፍፍል ሁኔታዎች ከሚገዙት አጠቃላይ ሕጎች ላይ ለመድረስ የእያንዳንዱን ደረጃ የአመራረትና የአከፋፈል ሁኔታ በጥልቀት ማጥናትን ይጠይቃል ። በዚህ ዓይነት ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ተለዋዋጭ የሆኑ ታሪካዊ ክስተቶችን የሚያጠና ቢሆንም በሌላ በኩል ስለአንድ ሰተወሰነ የአመራረትና የአከፋፈል ስልት የሚሠሩትን

ሕጎች ተመሳሳይ የአመራረትና የአከፋፈል ሁኔታ በተከሰተባቸው በማናቸውም ሀገር ችና ታሪካዊ ወቅቶች ገዥነት ይኖራቸዋል ።

ለዚህ ሳይንስ መጠሪያ ስሙን የሰጠው አንቷን ደምክራትየን የተባለ ፈረንሳዊ በ1615 “ትሬቲ ደ. ለ ኢኮኖሚ ፖለቲካ” በተሰኘው መጽሐፍ ውስጥ ሲሆን እርሱም በቃሉ ለመጀመሪያ ጊዜ የተጠቀመው ቀደም ሲል በጥንታዊት ግሪክ ተሰምዶ የነበረውን “ኤክስፖሞስ” የተባለውን ቃል “ፖሊቲያ” ከሚሰው ጋር በማቀናጀት ነው ። ኤክስፖሞስ የተባለው ቃል በጥንታዊት ግሪክ ፈላስፎች አጠቃቀም ኤኮስ (ቤት) ፖሞስ (ሕግ) ከሚሉት ሁለት የግሪክ ቃላት ቅንጅት የቤተሰብ አኗኗር የማይጀመሩት ሕግ ለማለት ያህል የተቀረፀ ሲሆን አንቷን ደምክራትየን በዚህ ቃል ሳይ ፖሊቲያ (መንግሥት) የተሰኘውን ቃል የጨመረው እርሱ በመጽሐፍ ውስጥ ያሰፈረው መልእክት በጠባቡ ስለቤተሰብ አኗኗር ሕግ የሚመለከት ሳይሆን በሰፊው የመንግሥትን ወይንም የሀገርን ኢኮኖሚ የሚመለከት መሆኑን ለማሳየት ነው ።

ሰሳይንሱ ስሙን የሰጠው አንቷን ደምክራትየን ይሁን እንጂ ጥናቱ የተመሠረተው የምርት ግንኙነት አንደኛው ዘርፍ በሆነው በልውውጥ ላይ ብቻ በመሆኑ ከርሱ ይልቅ በሳይንሱ መሥራቻነት ጥረት በማድረጋቸው የሚታወቁት እንግሊዛውያን ሰርዊልያም ፔቲ ፣ አዳም ስሚዝና ዴቪድ ሪኮርድ ናቸው ።

የእነዚህ እንግሊዛውያን ጥናት ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የሚል መጠሪያ አግኝቶ የማርክሳዊ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አንዱ ምንጭ ሲሆን ጥናታቸው የተከናወነው ግን የቡርሻዊ መደብ በተራማጅ መደብነት በታሪክ በተከሰተበትና ለዕድገቱ ዕንቅፋት የሆነውን የፊውዳሉን ስልተ ምርት ለማጥፋት ትንቅንቅ በአካሄደበት በወዝአደሩና በቡርሻዚው መካከል ያለው የመደብ ትግል ምሁራን ምንም እንኳን አያሌ ጠቃሚና ሰሳይንሱ መዳበር የረዱ ግኝቶችን ቢያበረክቱም ግኝቶቻቸው በሚወክሉት የቡርሻዊ መደብ ጥቅም አንጻር ላይ ብቻ የሚያተኩሩ በመሆናቸው የካፒታሊዝምን በሌላ ሥርዓት ተተኪ መሆን ሊገነዘቡ አልቻሉም ።

የወዝአደሩ መደብ ታላቅ መሪዎችና አስተማሪዎች የሆኑት ካርል ማርክስና ፍሬደሪክ ኤንግልስ ካፒታሊስት ስልተ ምርትን በጠለቀና ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ በማጥናታቸው ሀ/የእሴትን ንድፈ ሐሳብ ከነበረበት ድክመት ሁሉ አጽድቶ የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ መሠረት በማድረግ ለ/ የሥራ ኃይል የሚሸጥበትንና የሚገዛበትን ታሪካዊ ሁኔታ አብራርቶ በካፒታሊስት ሥርዓት ውስጥ የብዝሃነት ምግብ በማሳየት ለ/ በአማካይ ትርፍ ንድፈ ሐሳብም ላይ በመመርኮዝ የቡርጂው መደብ ባንድነት እንዴት ከወዝአደሩ መደብ ጋር ተገራሪ የኢኮኖሚ ጥቅም እንዳለው በመተንተን ለ/ የካፒታሊስት ሥርዓትም በቀውስ የተወጠረ ሥርዓት መሆኑን በማሳየት ሠ/ በመጨረሻም በካፒታሊስት ከምችት ሕግ ላይ በመመርኮዝ ካፒታሊዝም ዘለዓለማዊ ሥርዓት ሳይሆን የግድ በሶሻሊዝም የሚተካ መሆኑን በመገለጽ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን በሳይንሳዊ መሠረት ላይ ከመገንባታቸውም በላይ የሰው ልጅ የዕድገት ጉዞ ወደ ሶሻሊዝም መሆኑን አረጋግጠዋል። ይህ የማርክስዊ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት የሰፈረበት መጽሐፍ (የካርል ማርክስ ካፒታል) ከወጣ ከግጥሽ ምዕት ዓመት በኋላም ታላቁ የወዝአደሩ መምህር ቭላዲሚር ኢ.ሊ.ዪች ሌኒን “ኢምፔሪያሊዝም የካፒታሊዝም ከፍተኛ የዕድገት ደረጃ” በተሰኘው መጽሐፍ አዲሱን የካፒታሊዝም የዕድገት ደረጃ በተጨማሪም በመመርመር ሳይንሱን በበለጠ አዳብሯል።

ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ከመደብ በላይ ያለ ወይንም ሁሉንም መደብ በእኩል የሚያገለግል ሳይሆን ወገናዊ ሳይንስ ነው። ምክንያቱም የካፒታሊስት ስልተ ምርትን ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ በመመርመር ይህ ሥርዓት በግድ በሶሻሊዝም ይተካል የሚለው የማርክስዊ ሌኒናዊ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ መደምደሚያ ከወዝአደሩ ጥቅም ጋር የተቆራኘና የቡርጂውን መደብ ጥቅም የሚገረር ሲሆን የቡርጂው ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ደግሞ በመሠረቱ የቡርጂውን መደብ ጥቅም የሚያስከብር መሣሪያ በመሆኑ ነው። እንዲያውም ማርክስዊ ሌኒናዊ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ከተመሠረተ ወዲህ በምዕራቡ ዓለም ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በሚለው ቃል ምትክ ኢኮኖሚክስ የተባለው መጠሪያ ይበልጥ ጉልቶ ይታያል።

ኢኮኖሚክስ በመሠረቱ እንደ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የምርት አደረጃጀትን፣ የሸቀጥ ሽያጭንና የመሳሰሉትን የኢኮኖሚ ሳይንሶች ያቀፈ ሲሆን ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን በዚህ ቃል የመተካቱ ዓላማ ግን ዝርዝር ነገሮችን በማጥላት መሠረታዊ የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥያቄ የሆኑትን የኢኮኖሚ ግንኙነቶች ለማድበስበስና ለመሸፈን ሲባል የተሰየመ ነው።

ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ማርክሲዝም ሌኒኒዝም ከተገነባባቸው ሦስቱ ክፍሎች አንዱ ነው። የተቀሩት ሁለቱ የማርክስዊ ሌኒናዊ ፍልስፍናና የሳይንሳዊ ኮሚኒዝም ንድፈ ሐሳቦች ናቸው። ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የማንኛውም ኅብረተሰብ የዕድገት መሠረት የሆነውን ነባራዊ የኢኮኖሚ ግንኙነት የሚያጠና ሳይንስ እንደመሆኑ የኅብረተሰብን ዕድገት ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ ለመረዳት ከማስቻሉም በላይ ብዝሃነትና ጥቅምን አስወግደው እኩልነት የሰፈነበት የኮሚኒስት ሥርዓት ለመገንባት ለሚታገሉ የኮሚኒስትና የሠራተኛ ፓርቲዎች ተግባራዊ እንቅስቃሴ ዓይነተኛ መሣሪያ ነው። በሌላ በኩል የሶሻሊስት ኅብረተሰብ መመሥረትና የሶሻሊስት የኢኮኖሚ ሕጎች መከሰት ለሶሻሊስት ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሳይንስ መኖር ምክንያት ሆኗል። የሶሻሊስት ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን ሳይንስ ዓይነተኛ የሚያደርገው የኢኮኖሚያዊ ሕጎችን ነባራዊነት በመቀበል የሰው ልጅ ለራሱ ሊጠቅሙት በሚችሉበት መንገድ በሚገለገልባቸው የኅብረተሰብ ጥናት ላይ የተመረከዘ መሆኑ ነው።

(ብሉይ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን፣ ግልብ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚን ይመለከቷል።)

ፖፑሊዝም
(Populism)

ፖፑሊዝም በ19ኛው ምዕት ዓመት አጋማሽ ላይ በአሜሪካና በአውሮፓ ምዕራብ አካባቢ ግቆጥቆጥ የጀመረ ለሕዝብ ቆሚ ያለሁ የሚል አዝማሚያ ነው። አስተሳሰቡ የንድፈ ሐሳብ ጥራትና የፕሮግራም ጥንካሬ የጎደለው ፣ ይበልጠውም ግብታዊነት የሚያጠቃው ስለነበር ዘላቂ ውጤት አላሰገኘም። በሆንም ብልጭ ድርግም ባለ ሂደቱ አንዳንድ ሁኔታዎችን ትቶ አልፏል።

ከ1920 ጀምሮ በፈረንሳይ ድምጻቸውን ያሰሙ የነበሩ የፖፑሊዝም ተከታዮች በፈረንሳይ ከተሞችና በገጠርም የሚኖሩ ድሆች አስቃቂ ሁኔታ በግልጽ ታውቆ አኗኗራቸው እንዲሻሻል ብዙ ወትወተዋል። በዚህ ረገድ በተለይ በመምህራን፣ በደራሲያንና በመሳሰሉት ወገኖች ይሰነዘር የነበረው ትችት ከፍተኛ ነበር።

ቀደም ሲልም በተመሳሳይ አመለካከት በአሜሪካ የተሰፋፋው የፖፑሊዝም ሁኔታ ይኸው ነበር። በተለይም በ19ኛው ምዕተ ዓመት መጨረሻ ላይ ተከታዮቹ ፖፑሊስት ፓርቲ በሚል ስም ተደራጅተው ለፕሬዝዳንትነት ዕጩ እስከማቅረብና አንድ ሚሊዮን የሚሆን ድምፅ እስከ ማግኘትም ደርሰዋል። በፕሮግራማቸውም ውስጥ የሕዝባዊነት ባሕርይ ያላቸው ጥያቄዎችን ያቀረቡ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ የኮርፖሬሽኖች ትርፍ መሬት ተወርሶ ለሰፊ ሰዎች እንዲሰጥ፣ የባቡር መሥመሮች፣ የቴሌግራፍና የቴሌፎን ተቋሞችና የመሳሰሉት በመንግሥት ቁጥጥር ሥር እንዲውሉ፣ የሥራ ጊዜ በቀን 8 ሰዓት እንዲሆን የሚሉና የመሳሰሉት ይገኙባቸዋል።

ነገር ግን እነዚህም ሆኑ ሌሎች ፖፑሊስቶች ለድሃው ሕዝብ አዛኝና ተቆርቋሪ መስለው ቢቀርቡም የጠራ ንድፈ ሐሳብ፣ የተወሰነ የፖለቲካ መሥመርና ተግባራዊ የለውጥ ፕሮግራም ይዘው ስላልተነሡ፣ ተከታዮቻቸውም የመደብ አንድነት የሌላቸው በመሆናቸው ውጤታማ ሊሆኑ አልቻሉም።

ፖፑሊዝም በተለይ በሶቭዬት ኅብረት የፖለቲካ ታሪክ ውስጥ ሰፊ ቦታ ያለው አዝማሚያ ሆኖ ለረዥም ጊዜ ቆይቷል። በሩሲያ ፖፑሊዝም የምሁራን ርዕዮተ ዓለምና ንቅናቄ ሆኖ ፀረ ፊውዳል በሆነውና ተምኔታዊነት በሚያጠቃው አስተሳሰብ የገባርነትን ሥርዓትና የካፒታሊስቲን የዕድገት ጉዳይ በመቃወም ለአርሶ አደሩ ዲሞክራሲያዊ መብት ብዙ ትግል አካሂዷል። በዚህ ሂደት ከ1860 በኋላ በነበሩት የመጀመሪያዎቹ የለውጥ ዓመታት የሩሲያ ፖፑሊዝም የቡርጂ ዲሞክራሲና የለዘብተኝነት አዝማሚያ የጉላበት ሲሆን ከ1880 በኋላ ግን አቋሙን ጠንክሮ በማድረግ አርሶ አደሩን በአመፅ ለማነሣሣት

ጭምር በመታገል በተለይ እስከ 1895 በወቅቱ የቡርጂ ዲሞክራሲያዊ ንቅናቄ ውስጥ ከፍተኛ ሚና ተጫውቷል።

የሩሲያ ፖፑሊዝም ንድፈ ሐሳብ መሠረት ዋናው የትግል ኃይል አርሶ አደሩ እንደሆነ በመቁጠር ሠራተኛውን እንደተቀጥላ የሚመለከት፣ ትኩረቱንም በገጠሩ አብዮት ላይ የሚያደርግ ነበር። በፖፑሊዝም አመለካከት ህገራቱ ዕድገቷን መምራት ያለባት ካፒታሊስት ባለሆነ ፈለግ ሲሆን ለዚህም እውን መሆን የአርሶ አደሩን የጋርዮሽ (የኮሚዩን) አኗኗር በማቆየትና በዚህም በመጠቀም ኅብረተሰቡን ወደ ሶሻሊዝም የጋርዮሽ ኑሮ መለወጥ ይቻላል የሚለውን አስተሳሰብ የሚያራምድ ነበር። ይህንን መሥመር ተግባራዊ ለማድረግ መወሰድ ካለባቸው ሥር ነቀል ርምጃዎች ውስጥ የመሬት ክበር ቴክትን ማጥፋት፣ መሬትን ለአራሹ ማከፋፈልና ዲሞክራሲያዊ ሕዝባዊ መንግሥት ማቋቋም ዋናዎቹ ነበሩ።

በተለይም በመጨረሻዎቹ የቡርጂ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ዓመታት የቀድሞውን ለዘብተኛ ፖፑሊዝም በ “አብዮታዊ” ፖፑሊዝም የቀየሩት የናርድኒክ ንቅናቄ ወገኖች ከላይ በተመለከቱት ጥያቄዎቻቸው አማካይነት ለትግሉ የሚያስፈልገውን ስትራቴጂና ታክቲክ ከመቀየላቸው በላይ ንቅናቄውን ፕሮግራም ባለው መሠረት ላይ አጠናክረው ቆራጭ ፈላጊውን የቁሳር መንግሥት ተጋፍጠዋል። ይሁን እንጂ በታክቲኩ የፖለቲካ ሴረኝነት የጉላበትና በተለይም የሽብር ፈጣሪነት ባሕርይ ያጠቃው የርዕዮተዓለምና የመደብ አሰላለፍ ጥራትም ያነሰው ስለነበር ፖፑሊዝም ዘላቂነት ሊኖረው አልቻለም።

ይልቁንም ከ1880 በኋላ ካፒታሊዝም በሩሲያ ውስጥ እየተሰፋፋ ሲሄድ የሠራተኛው ንቅናቄም አደገ። ማርክሳዊ አስተሳሰብም ሥር እየሰደደ በመጣ መጠን የትግሉ ይዘት ይበልጥ በወዝአደራዊ ርዕዮተዓለምና በሠራተኛው መደብ አመራር ተጠናክረ። ከዚህም የተነሣ ፖፑሊዝም ምንም እንኳን ከማርክሳዊ አስተሳሰብም አንዳንድ አመለካከቶችን በጥራዝነጠቅነት ያከለ በሆንም የጀብደኝነት እንጂ የተደራጀ የመደብ ትግል መሠረት ስላልነበረው የሩሲያን ሰፊ ሕዝብ

ነፃ ለማውጣት በነበረው ትግል ውስጥ ይዘት የነበረውን የመሪነት ሚና ለአብዮታዊ ማኅበራዊ ዲሞክራሲ ኃይሎች ለመልቀቅ ተገደደ። የአብዮቱም ግንባር ቀደም ኃይል በግርክሳዊ ሌኒናዊ ፓርቲ የሚመራው ሠራተኛው መደብ ሆነ።

በተለይም የወዝአደሩ አብዮት በተፋፋ መበት ወቅት ፖፑሊስቶች ከአብዮታዊ ሁኔታዎች ይበልጥ እየራቁ፣ በቁሳናና በኋላም በቡርጂው አገዛዝና በሕዝቡ መካከል የነ

በረውን መሠረታዊ ቅራኔ በመሸፈን ለአንዳንድ የጥገና ሰውጦች ብቻ መከራከርን፣ እያደርግ በፍጹም አድርባይነት ከሕዝባዊ አቋም ግፈግፈግን ተያያዙት። በዚህም ንዑስ ከበርቴና ተምኔታዊ አቋማቸው የደረሱበትን ዝቅጠት በመገንዘብ ቀደም ሲል ፐሌካኖቭ፣ በኋላም ሌኒን ከፍተኛ ጊዜ አቅርቦ ውባቸዋል። አፍራሽና አድጋሪ አቋማቸውንም በመታገል አሸንፈዋቸዋል።

(ናርዲዝምን ይመለከታል።)